

VERENIGING VOOR DE PREVENTIE VAN ZEDENDELICTEN

Factsheet PREVENTIE

Wat is preventie?

Preventie verwijst naar alle initiatieven die trachten ongezond, schadelijk, gevaarlijk en/of strafbaar gedrag te voorkomen en/of (herhaald) slachtofferschap tegen te gaan.

Wat zijn de doelstellingen van preventie?

Preventie-initiatieven dragen bij tot de ontwikkeling van noodzakelijke opvattingen, attitudes, kennis, vaardigheden, gedrag en hulpbronnen in de samenleving. Het doel hiervan is dat de individuele en de maatschappelijke gezondheid, welzijn en veiligheid beschermd blijft of wordt.

Voorbeeld:

- De attitudes en houding ten aanzien van vrouwen, tegenover seksualiteit, tegenover geweld en tegenover agressie zijn allemaal factoren die kunnen bijdragen tot het ontstaan van seksueel misbruikgedrag. Daarom is de ontwikkeling van een gezondere opvatting over gender(on)gelijkheid belangrijk ter preventie van seksueel misbruik.

Preventie: wanneer optreden?

Men kan de preventie van seksueel misbruik op dezelfde manier benaderen als de preventie van een sociaal probleem of een volksgezondheidsprobleem. Algemene preventie definieert **3 soorten preventie**:

Primaire Preventie is elke interventie dat een **eerste slachtoffer- of daderschap** of een eerste vorm seksueel geweld wil voorkomen, en zich **richt op de algemene populatie**. Primaire preventie wil een sociaal klimaat creëren dat welzijn en gezonde keuzes promoot. Primaire preventie wil ook alle relevante informatie en hulpbronnen toegankelijk maken voor het publiek om het maatschappelijke bewustzijn over het thema te vergroten via publiekscampagnes.

Voorbeelden:

- Publiekscampagne waarmee seksuele grenzen worden duidelijk gemaakt - #metoo & 'als een meisje nee zegt, bedoelt ze ook nee'

Secundaire Preventie is elke interventie dat **een eerste slachtoffer- of daderschap** van seksueel geweld wil voorkomen, en zich richt op **specifieke, geselecteerde 'at-risk' groepen**. Met andere woorden, (sub)groepen met een verhoogd risico op dader- of slachtofferschap.

Voorbeelden:

- De ontwikkeling van een protocol ter preventie van seksueel grensoverschrijdend gedrag in de gehandicaptensector
- Stop it Now!
- Vlaggensysteem voor minderjarigen, [Movisie](#) & [Sensoa](#)

Tertiaire Preventie is elk initiatief dat **herhaald slachtofferschap** of recidive van **daderschap helpt voorkomen** door middel van ondersteuning, begeleiding en behandeling van slachtoffers en plegers van seksueel geweld.

Voorbeelden:

- Gespecialiseerde behandeling voor plegers van seksueel misbruik
- [Zorgcentra seksueel geweld](#) in België & de [centra seksueel geweld](#) in Nederland

Wat is de FOCUS van preventie?

Voor de preventie van seksueel geweld is het noodzakelijk een goed beeld te hebben van de situatie en de **risico- en beschermende factoren van seksueel geweld**, zowel voor daderschap als voor slachtofferschap. Een goed preventieprogramma ondersteunt en verruimt de beschermende factoren terwijl het de risicofactoren vermindert (en vaak elimineert).

Meerdere theoretische modellen proberen de belangrijkste oorzaken van seksueel geweld te omschrijven. Volgens deskundigen is een **integraal of ecologisch model** nodig om de complexe interactie tussen individuele, relationele, sociale, politieke, culturele en omgevingsfactoren die seksueel geweld beïnvloeden, te kunnen begrijpen (Dahlberg, Krug 2002).

Een integraal model focust niet alleen op de **individuele risico- en beschermende factoren**, maar ook **de normen, de overtuigingen, de fysieke omgeving en de sociale en economische systemen** die de omstandigheden of cultuur creëren die seksueel geweld toelaten.

Op basis van dergelijk integraal model kan een effectief multidimensionaal preventieprogramma opgesteld worden dat zich inzet op individuele burgers, families, gemeenschappen of andere systemen waarbinnen seksueel geweld kan voorkomen.

*Social-
Ecological
Model*

In de opdeling wordt elk element van het ecologische/integrale model gedefinieerd aan de hand van voorbeelden (Powell ea.1999)

- Het individueel niveau: Persoonlijke factoren die de kans op dader- of slachtofferschap van geweld vergroten. Interventies beogen sociale en cognitieve vaardigheden en omvatten begeleiding, therapie, vorming en educatie.
- Het interpersoonlijke en/of relationele niveau: deze invloeden zijn afkomstig uit relaties met leeftijdsgenoten, intimi en familie. Interventies zijn bijvoorbeeld familietherapie, 'bystander-training', ouderschapstraining en andere vaardigheidstrainingen.
- Het gemeenschapsniveau: factoren afkomstig van de gemeenschap en de sociale omgeving zoals ervaringen en relaties met school, werk en buurt. Interventies zijn bedoeld om het klimaat, de systemen en het beleid van de setting te beïnvloeden.
- Het niveau van de samenleving: grote factoren op macroniveau die seksueel geweld beïnvloeden zoals genderongelijkheid, religieuze en culturele overtuigingen en maatschappelijke normen. Kortom, een economisch en sociaal beleid dat bijdraagt tot spanning tussen groepen van mensen. Interventies focussen op samenwerkingsverbanden tussen verschillende partijen om wetten en beleid gerelateerd aan seksueel geweld of genderongelijkheid aan te passen.

Volgens dit model is **seksueel geweld een probleem dat iedereen aangaat**. Bovendien heeft het negatieve gevolgen op alle niveaus van onze samenleving. Dit impliceert dat ook dat alle niveaus van onze samenleving samen verantwoordelijk zijn voor de preventie ervan.

Wat is de unieke bijdrage van NL-ATSA ter preventie van seksueel geweld

NL-ATSA bekijkt de beschermende factoren en risicofactoren met betrekking tot seksueel geweld over de verschillende niveaus van het integraal/ecologisch model. Om de samenleving veiliger te kunnen maken tracht NL-ATSA te evolueren van tertiaire naar secundaire naar primaire preventiestrategieën. NL-ATSA vindt samenwerking met slachtofferpreventieprogramma's belangrijk en wil via onderzoek, opleiding, training en publiek beleid bijdragen tot een gezondere en veiligere samenleving.

Hoe kan preventie van seksueel geweld gepromoot worden?

Beleid en organisatie

Seksueel grensoverschrijdend gedrag is dermate problematisch dat het belangrijk is om een beleid te ontwikkelen dat elke vorm van seksueel grensoverschrijdend gedrag tegengaat. Elke organisatie is verantwoordelijk voor de **ontwikkeling van een eigen beleid ter preventie van seksueel grensoverschrijdend gedrag**, zowel voor het voorkomen van slachtofferschap als van daderschap. De werkgroep NL-ATSA engageert zich zijn kennis, expertise en advies te delen voor de ontwikkeling van preventieprogramma's die zich richten op het voorkomen van daderschap.

Daarnaast wijst NL-ATSA op het belang in te zetten op en te investeren in preventie. Het beleid moet gebaseerd zijn op evidence-based kennis. NL-ATSA wil (multidisciplinair) samenwerken met andere organisaties en preventiecampagnes. Op deze manier is er meer kans op een sterk, succesvol en gedragen beleid. NL-ATSA wijst tevens op het belang van een integraal preventiebeleid dat regelmatig geëvalueerd wordt en waar nodig wordt herbekeken.

Publieke bewustwording

NL-ASTA wil bijdragen aan een juiste beeldvorming over allerhande vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag. NL-ATSA heeft aandacht voor de berichtgevingen op (sociale) media en tracht nuances aan te brengen waar nodig. Op deze manier wil NL-ATSA aan **sociale bewustwording** doen omtrent de problematiek en het publieke en maatschappelijke debat voeden. NL-ATSA wil organisaties bovendien motiveren dit debat en het belang ervan ook mee uit te dragen.

Heeft u vragen of wenst u ondersteuning van NL-ATSA bij het uitwerken van een integraal preventieprogramma ter preventie van daderschap? Contacteer de preventiewerkgroep van NL-ATSA via minne.deboeck@uza.be